

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry
toiminnanjohtaja Mari Ahonen-Walker
projektipäällikkö Mea Hannila-Niemelä
Asemapäällikönkatu 1
00520 Helsinki
010 279 2720
etunimi.sukunimi@tpy.fi

23.3.2015

KUULEMISTILAISUUS: Nuorten asunnottomuuden vähentämisen toimenpiteet

Valtakunnallinen työpajayhdistys (TPY) ry kiittää mahdollisuudesta kommentoida nuorten asunnottomuuden vähentämistä valmistelevan työryhmän ehdotuksia ja jakaa käytännön työssä kehitettyä hyvää käytäntöä 23.3.2015 järjestettävässä kuulemistilaisuudessa. TPY on pitänyt koko nuorisotakuun ajan nuorten asumiskysymystä esillä ja pitää sen toteutumista erittäin tärkeinä. Työryhmän esittämät toimenpide-ehdotukset nuorten asunnottomuuden vähentämiseksi ovat hyviä ja kannatettavia. TPY:n kommentit koskevat lähinnä työryhmän toimenpide-ehdotuksia *asuminen osaksi nuorisotakuuta ja asumisen onnistuminen ja asunnottomuuden ehkäisy*.

Työpajat asumista tukemassa ja asunnottomuutta ehkäisemässä

TPY on pitkään kehittänyt työpajan matalimman kynnyksen starttivalmennusta yhdessä työpaja-ammattilaisten kanssa. Parhailaan käynnissä olevassa RAY:n rahoittamassa Startti parempaan elämään -juurruttamishankkeessa (2012-2016) on luotu työpajan ja asumispalveluiden yhteistoimintamalli, joka on yksi konkreettinen tapa tukea nuorten asumista ja ennaltaehkäistä asunnottomuutta.

Starttivalmennus on työpajojen matalimman kynnyksen toimintaa, jossa painopiste on arjen taitojen ja elämänhallinnan vahvistamisessa. Starttivalmennus tarjoaa kunnille välineen uuden sosiaalihuoltolain mukaisen sosiaalisen kuntoutuksen toteuttamiseen ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn. Starttivalmennuksen kohderyhmänä ovat heikoimmassa asemassa olevat nuoret, joilla on monenlaisia tuen tarpeita, kuten mielenterveys- ja päihdeongelmia, yksinäisyyttä sekä vaikeuksia kiinnittyä olemassa oleviin palveluihin.

Starttivalmennuksen ja asumispalveluiden yhteistoimintamallissa työskentelyprosessi etenee tavoitteellisesti ja joustavasti eteenpäin aloitusvaiheesta tavoitteiden mukaisen työskentelyvaiheeseen ja siitä edelleen jatkopolkujen vaiheeseen. Prosessin jokaisessa vaiheessa vahvistetaan nuoren konkreettisia asumisen taitoja ja kykyä pitää asunnosta kiinni.

Aloitusvaiheen työskentely

Starttivalmennus käynnistyy nuoren kanssa tehtävällä kokonaisvaltaisella nuoren elämäntilanteen kartoituksella. Kartoituksella selvitetään esimerkiksi nuoren asumistilanne, nuoren omat voimavarat, taloudellinen tilanne, mahdollinen päihteiden käyttö sekä erilaiset tuen tarpeet. Työskentelyn alussa selvitetään myös nuoren saama muu tuki, jotta toimijoiden väliset vastuut selkiytyvät, yhteistyö jännevöityy ja vältetään päällekkäisen työn tekemiseltä. Joskus aloitusvaiheen työskentely käynnistyy kotikäynneillä. Näin menetellään erityisesti silloin, jos nuorella on sosiaalisten tilanteiden pelkoja.

Onnistuneen työskentelyn lähtökohtana on luottamuksen rakentuminen nuoren kanssa. Usein nuorella on kokemuksia erilaisista viranomaiskontakteista, joihin voi liittyä myös pettymyksiä, jolloin luottamuksen rakentuminen voi viedä aikaa. Starttivalmennuksessa luottamuksen rakentamista tukee se, että nuori saa oman valmentajan, jonka kanssa käydään säännöllisesti keskusteluita ja rakennetaan tavoitteita.

Tavoitteellinen työskentely

Tavoitteellisessa työskentelyvaiheessa nuorta tuetaan arjen hallinnan kysymyksissä, kuten taloudenhoidossa, kodinhoidossa, ruuanlaitossa, päivärytmissä ja päihitteettömyydessä. Keskeistä arjen hallinnan vahvistamisessa on toiminnallisuus ja tekemällä oppiminen. Nuorta tuetaan sekä yksilöllisesti että ryhmävalmennuksella. Starttivalmennuksessa nuori pääsee osaksi yhteisöä, ja saa myönteisiä ja arvokkaita osallisuuden kokemuksia sekä vertaistukea. Tyypillistä on, että erilaisia asumiseen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja käsitellään ryhmässä keskustellen ja käytännössä harjoitellen.

Arjen taitojen karttuminen lisää nuoren voimavaroja huolehtia itsestä ja itsenäisestä asumisesta. Valmennusjakson aikana nuoren ympärille kootaan tarvittaessa oikeanlaiset ja hänen tilannettaan eteenpäin vievät tukipalvelut, esimerkiksi päihdehoito ja asumispalvelut. Joskus tukipalvelut tuodaan suoraan starttiyksikköön, jolloin nuorella voi olla pajalla käytettävissään valmentajien tuen lisäksi esimerkiksi säännölliset sosiaaliohjaajan, psykiatrisen sairaanhoitajan tai päihdetyöntekijän palvelut.

Jatkopolkujen vaihe

Starttivalmennuksen päätösvaiheeseen tultaessa nuoren elämäntilanne on usein tasaantunut, hänen arjen hallinnan taitonsa ovat kohentuneet ja kiinnittymistä tarvittaviin tukipalveluihin on tapahtunut. Nuori rakentaa suunnitelmia ja suuntautuu tulevaisuuteen. Keskimääräinen valmennusjakson aika on puoli vuotta. Starttivalmennuksesta moni nuori etenee kohti ammattiopintoja tai työelämää esimerkiksi työpajan kautta. Nuoren siirtymistä jatkopolulle valmistellaan huolellisesti ja suunnitelmallinen siirtyminen tapahtuu usein ns. saattaen vaihtamalla.

Työpajojen starttivalmennus matalan kynnyksen palveluna

Työryhmän toimenpide-ehdotuksessa todetaan, että Asumisen näkökulman onnistuneeksi liittämiseksi nuorisotakuun kokonaisuuteen tulee kansallisena tavoitteena olla, että kaikissa suurimmissa kaupungeissa ja maakuntakeskuksissa on nuorille tarjolla asumiseen liittyvää neuvontaa ja asumisen ohjausta osana Ohjaamoja tai muita matalan kynnyksen palveluja.

Valtakunnallisesti käynnissä oleva monialainen Ohjaamo-palvelu näyttää ensivaiheessaan levittäytyvän pääosin suuriin kaupunkeihin. Starttivalmennusta toteutetaan noin sadalla paikkakunnalla. Starttivalmennus vahvistaa Ohjaamoiden toimintaa tarjoamalla palvelua, jonne erityistä tukea ja sosiaalista kuntoutusta tarvitsevia nuoria voidaan ohjata. Nuori voi tulla starttivalmennukseen ilman lähetettä tai ohjaavaa tahoa, joten palvelu on nuorelle helposti saavutettavissa. Starttivalmennuksen rooli matalan kynnyksen palveluna, nuorten tukijana ja toiminnallisuutta tarjoavana ympäristönä on kiistaton.

Tulevan ohjaamorakenteen rinnalla yksi keskeinen starttivalmennuksen yhteistyökumppani on jo nyt etsivä nuorisotyö. Monesti etsivä nuorisotyö aloittaa työskentelyn esimerkiksi asunnottoman nuoren tukemiseksi, ja starttivalmennukseen ohjautumisen jälkeen vastuu siirtyy sille. Starttivalmennus tarjoaa nuoren yksilöllisistä tarpeista lähtevän toiminnallisen jatkopolun ja vapauttaa niin ohjaamoiden kuin etsivän nuorisotyön resursseja toteuttaa omaa perustehtäväänsä.

TYÖPAJAN STARTTIVALMENUKSEN JA ASUMISPALVELUIDEN HTEISTOIMINTAMALLI
Startti parempaan elämään –juurruttamishanke (2012-2016), TPY

